

د لـ وړو زده کړو وزارت

میرویس خان نیکه زابل د لـ وړو زده کړو مؤسسه

علمی او محصلانو چارو معاونیت

میرویس خان نیکه زابل د لـ وړو زده کړو مؤسسه د علمی آزادی پالیسي

کال: ۱۴۰۱

بسم الله الرحمن الرحيم

د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو مؤسسې د علمي آزادی د پالیسی د منځپانگو لیست

د پاڼې سرلیک شمېره

1. پیژندنه..... 1
2. اهداف: 2
3. اهمیت او ضرورت: 2
4. لمړې ماده: 3
5. لمړې فقره: د علمي او اکاډمیک آزادی تعریف: 3
6. لمړې فقره: د اکاډمیک آزادی اصلي ساحې: 3
7. دکادری غړیو علمي آزادي: 4
8. دمحصیلینو آزادي: 6
9. د دې پالیسی د احکامو سره د نه عمل کولو پایلې..... 7

پيژندنه

د انسان له ځانگړنو څخه يوه ځانگړنه چې لوی خدای ورته د نعمت په توگه ورکړې ده، هغه د هغه ازادې ده، انسان ازاد پيدا شوی او بايد ازاد ژوند وکړي. خو د طبيعت او حالاتو د قوانينو پر بنسټ د انسان کړنې لامحدود نه دي او د نسل د ژوندي پاتې کيدو او د انساني کرامت او حقونو د ساتلو لپاره په ځينو شرايطو کې محدود دي. د لوړو زده کړو موسسې هم د پوهې، تخصص او حکمت د توليدونکو په توگه او همدارنگه د بشري پوهې د خپرونکو په توگه بايد قانوني ازادې ولري، چې په ارامه ذهن سره د نامعلومو څېړنو او کشف او په خپلو علمي افکارو سره ټولنه د افق پر لور رهبري کړي. لکه څنگه چې د لوړو زده کړو موسسه يو علمي مرکز دی چې ځينې بېړنۍ دندې ترسره کوي، د پراختيا، خلاقيت، نوښت، د زده کړې ودې، څېړنې او د پوهې توليد په برخو کې د لوړو زده کړو موسسو د خپلواکۍ اغيزمنتوب په نړۍ کې ثابت شوی دی. د پوهنتونونو خپلواکي که څه هم په قانون او لوايحو کې د هغو گامونو په پام کې نيولو سره معقوله ده چې د دې مقام د لاسته راوړلو په موخه وړاندې شوي، خو په علمي او مالي برخو کې د لوړو زده کړو وزارت او يا نورو ادارو له مدیریت او کنټرول سره مطابقت نه لري. د پوهنتونونو په چوکاټ کې چارواکي دغه مداخلې په ځينو چارو کې د خپلو گټو تر څنگ د علمي خپلواکۍ روحیه هم بې روحه کړې ده، هر پوهنتون کولای شي د مقرراتو او اکاډميکو اصولو په پام کې نيولو سره په خپلواکه توگه عمل وکړي. د لوړو زده کړو د ملکي قانون دري دېرشمې مادې د درېيمې فقرې له مخې: هيڅ دولتي او نادولتي ارگان نه شي کولی د وزارت او د لوړو زده کړو د موسسو په علمي او اکاډميکو چارو کې لاسوهنه وکړي او د دې په تعقيب څلورمه فقرې له مخې د دې مادې په (۱، ۲، ۳) فقرو کې له درج شويو احکامو څخه سرغړونکی د عدلي تعقيب لاندې نيول کېږي. په پورتنیو مادو کې د اکاډميکو ازاديو تضمین شوی، د اکاډميکو ازاديو دغه پالیسي به د علمي شورا له تصویب وروسته د ميرويس خان نيکه زابل د لوړو زده کړو موسسه کيتبتيق شي.

د لوړو زده کړو د ملکي قانون د ۳۳ مادې اوله ، دوهمه او درېمه فقره :

1. د لوړو زده کړو موسسه هغه علمي مرکز دی چې ټاکلی دندې په غاړه لري او له هر ډول سياسي، مذهبي، قومي، سمټي او ژبنیو فعاليتونو څخه خوندي ده.
2. د لوړو زده کړو د موسسې هيڅ کارکوونکی، له جملي يی علمي او اداري کادر غړي نه شي کولای د تدریس، علمي اداري فعاليتونو او کاري روابطو له لاري د خپلو ډليزو او سياسي موخو په منظور، نفوذ او گټه اخیستننه ترسره کړي.
3. هيڅ دولتي او نادولتي اورگان نه شي کولای د لوړو زده کړو د وزارت او موسسې په علمي او اکاډميکو چارو کې لاسوهنه وکړي.

اهداف :

عام هدف :

د علمي کادر غړيو لخوا د لوړو زده کړو په موسسه کې د ريښتيني علمي فضا رامینځته کولو لپاره د قوي ارادې بيا راژوندي کول او د لوړ کیفیت ښوونې او څېړنې رهبري چې د لوړو زده کړو موسسې به د نوي پوهې رامینځته کونکو موسسو باندې بدلي کړي.

خاص اهداف :

1. په مؤسسه کې د علمي آزادۍ مفکورې بنسټيز کول.
2. په مؤسسه کې د علمي آزادۍ په وړاندې د قضيو پيژندل.
3. په مؤسسه کې د علمي آزادۍ د غوښتنو پيژندل.

اهمیت او ضرورت :

د لوړو زده کړو په موسسو کې علمي آزادي يو له بنسټيزو اړتياوو څخه ده او د علمي بنسټونو د ودې لامل گرځي. له بده مرغه کله ناکله په علمي بنسټونو کې داسې سرغړونې رامنځته کېږي چې استادان او محصلين او علمي بنسټونه ترې ځورېږي، نو اوسنۍ پاليسي د علمي آزادۍ د بنسټيز کولو لپاره جوړه شوې ده.

د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو د مؤسسه د علمي ازادۍ پالیسي

لمړۍ ماده :

لمړۍ فقره : د علمي او اکاډمیک ازادۍ تعریف:

علمي ازادۍ د لوړو زده کړو قانون د دریمې مادې د یوولسمې فقرې له مخې په لاندې ډول تعریف شویده:
➤ د منل شوو علمي تگلارو (روشنو) او معیارونو پر بنسټ، د علمي نظریو ازادانه وړاندې کول دي.

دوهمه ماده :

اوله فقره:

دغه پالیسي د لوړو زده کړو وزارت د ملکي قانون د دریمې مادې یوولسمې فقرې ته په پام سره وضع شویده .

دریمه ماده:

لمړۍ فقره : د اکاډمیک ازادۍ اصلي ساحې:

د علمي او اکاډمیکي ازادۍ تر ټولو اساسي عناصر عبارت دي له: څوک تدریس کوي، څه تدریس کیږي، څنگه تدریس کیږي، څوک د مطالعې اجازه لري. د علمي ازادۍ، د پوهنتونونو او څانگو د خپلواکۍ تر منځ د توپيرونو او داخلي اړیکو د روښانه کولو لپاره اړینه ده چې د اکاډمیک ازادۍ په پام کې نیولو سره چې د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو مؤسسه په ستراتیژیک پلان کې په واضح ډول ذکر شوي، چې په راتلونکو کلونو کې به لاندې خالیگایو ډکي شي:

- د علمي کادر غړو د استخدام او کادري ازموینې اخیستنې صلاحیت ترلاسه کول.
- د علمي کادر غړو د تقرر لپاره د ژوري هیئت د ټاکلو صلاحیت درلودل .
- د علمي کنفرانسونو په محافلو کې برخه اخیستل او د مخته وړونکي په توگه د دوی ارزونه.
- د علمي مقالو لپاره د تقریظ لیکلو وړتیا پیدا کول.
- د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو د مؤسسه په علمي مجله کې د علمي مقالې د خپرولو لپاره د وړتیا ترلاسه کول
- په معتبرو نړیوالو ژورنالونو کې د علمي مقالو په چاپ او خپرولو کې د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو د مؤسسه وړتیا ترلاسه کول .
- د اکاډمیکو معیارونو سره سم د اکاډمیکو کارمندانو د علمي کارونو د محتوا او بني ارزونه
- په ملي او نړیواله کچه د تفاهم نامو ترسره کول.
- د لویانو ، طرز العملونو ، مقرراتو او نورو تقنیني اسنادو په جوړولو او تغیرولو اړوند غونډو کې گډون کول
- د څانگو سربیره د نصاب او یا درسي کریکولم د نوي کولو لپاره د لازمي وړتیا درلودل .
- د خپلواکه څیړنو او علمي سروې گانو ترسره کول.
- د درسي کتابونو لیکل ، دمضامینو تدریس او د رهنا استاد تر نظر لاندې تدریس کې اشتراک کول.
- د علمي مقالو لیکل.
- په کمیټو کې فعاله ونډه، په اکاډمیکو چارو کې گډون ، لیسو او پوهنتونونو ته د خدمتونو وړاندې کول
- د څانگې او پوهنتون په کچه د لیکچر نوټونو، تدریسي موادو او نصاب چمتو کول.

- د ښوونې او روزنې د کیفیت په لوړولو کې فعاله ونډه اخیستنه.
- د رهنما استاد په توګه په علمي سیمینارونو او مونوګرافونو کې د محصلانو رهنمایي کول.
- د علمي اثارو ژباړه.
- د پروفیسور رهنما استاد تر څارنې لاندې د څېړنې او علمي سروې ګانو ترسره کول.
- د علمي ترفیعاتو د مرحلو طی کول.
- د علمي شورا درلودل.
- د څانګې په کچه د نصاب نوي کول.
- علمي ترویج.
- په هېواد په کچه د توامیتونو او تفاهم نامو ترسره کول.
- د ماسټرۍ او دوکتورا پروګرامونو د پیلولو په موخه هڅې او کوښښونه کول.
- د قانون سره سم د اکادمیک آزادیو ملاتړ.
- له قانون سره سم له علمي پوستونو څخه ګوښه کول.
- د فارغینو او د کار د بازار په تناسب د محصلینو استخدام.
- د عامه او خصوصي کانکور ازموینو په ترسره کولو کې د نظارت ترسره کول.
- د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو د مؤسسې د علمي کلزې جوړول (د پسرلی او منی د سمسترونو پیل او پای، رسمی رخصتی، د منځنیو او پای سمسترونو د ازموینو پیل او پای او نور اړوند مسایل پکې شول کېږي).

څلورمه ماده :

د کادری غړیو علمي آزادي :

اوله فقره :

د زابل د لوړو زده کړو مؤسسې اداري او علمي کارمندان او محصلین د علمي آزادی څخه په داسې طریقه کار اخلي چې د مسؤلیت زده کړې او څېړنې سره مطابقت ولري او د پوهې په تولید او خپرولو کې برخه واخلي.

دوهمه فقره :

ټول علمي نظرونه او بیانونه باید په عقلاني او منطقي توګه د ښه نیت او وضاحت سره څرګند شي او له هر ډول تاوتریخوالي، توهین او تعصب څخه پاک وي.

دریمه فقره :

د علمي آزادی د بیان حدود تر هغه حده دي چې د غیرقانوني فعالیت لامل نه شي او د نورو علمي غړو او محصلینو علمي آزادی ضعیفه او له ګواښ سره مخ نه کړي.

څلورمه فقره :

د علمي غړو علمي او څېړنیز فعالیتونه او د دوی پایلې د زابل د لوړو زده کړو مؤسسې د ښه شهرت او د مؤسسې د کاري ساحو په اړه د عادلانه قضاوت سره سم ساتل او پیاوړي کېږي.

پنځمه فقره :

د مؤسسې د اکاډمیکو غړو علمي آزادۍ ته ژمنتیا کولی شي د ټولني مطلوب ارزښتونو ته وده ورکړي او په صادقانه او مسؤلیت سره د ټولنیزو مشکلاتو او غلطو باورونو باندې په نیوکې او ننگونې سره د پوهې سرحدونه پراخ کړي.

شپږمه فقره :

د زابل د لوړو زده کړو مؤسسې ټول اکاډمیک غړي د حقوقي مقرراتو په چوکاټ کې د دیني او ملي ارزښتونو په ساتلو سره پرته له دې چې د مؤسسې په لومړیتوبونو کې مشکل واقع شي د څیړنېزو، علمي او انتقادي بحثونو په ترسره کولو کې آزاد دي.

اوومه فقره :

د اکاډمیکو آزادیو څخه د سرغړونې، او د اکاډمیکو آزادیو په مسؤلانه تطبیق کې د شخړو او تناقض په صورت کې به مؤسسه موضوع د نظم او ډیسپلین کمیټې له لارې حل کوي او د موجوده مقرراتو سره سم اړین اقدامات به ترسره کړي.

اتمه فقره :

اکاډمیک غړي د منل شویو علمي معیارونو سره سم په تدریس، تحقیق او تعلیمي چارو کې د ازادۍ حق لري.

نمه فقره :

د اسلامي او ملي ارزښتونو په نظر کې نیولو سره له څیړنو څخه د ترلاسه شویو حقایقو او نتایجو د بیان آزادي.

لسمه فقره :

د لوړو زده کړو د قوانینو او د مؤسسې د پالیسیو په رڼا کې د ملي او نړیوالو اکاډمیکو بنسټونو او سازمانونو سره په آزاده توګه اړیکه درلودل.

یوولسمه فقره :

د نظر څرګندولو آزادي په پام کې نیولو سره په نصاب او تعلیم کې سمون او مثبت بدلونونه.

دوولسمه فقره :

د تائید شوی نصاب او درسي مفرداتو په نظر کې نیولو سره د درسي معیارونو او د نظم او اخلاقو له پالیسی سره سم د ټولګي په اداره کې د استادانو د عمل آزادي.

دیارلسمه فقره :

د اسلامي ارزښتونو او اخلاقي اصولو سره سم د نوي نظرونو او پوښتنو وړاندیز کولو لپاره د زړورتیا او وړاندې کولو آزادي.

څوارلسمه فقره :

د ټولني په کچه د علم او پوهې د خپرولو په هڅه کې آزادي؛

پنځلسمه فقره :

په مؤسسه کې د سازماني کړنو خپلواکي.

شپاړلسمه فقره :

په تخصص پورې اړوند علمي موضوعاتو کې د نظر څرګندولو آزادي.

اوولسمه فقره :

د پوهنځي د علمي شورا له تصویب وروسته د ګټورو تدریسي میتودونو په کارولو کې پر استاد هیڅ ډول بندیز نشته؛

اتلسمه فقره :

د لوړو زده کړو قانون په نظر کې نیولو سره د څیړنو د موندنو او پایلو په وړاندې کولو کې آزادي؛

نولسمه فقره :

په علمي غونډو لکه کنفرانسونو، سيمينارونو، ورکشاپونو او داسې نورو کې د درسي تقسيم اوقات په پام کې نيولو سره د گډون ازادي

شلهمه فقره :

د پوهنتون اړوند په انجمنونو او کمیټو کې د گډون ازادي؛

يوويشتمه فقره:

د نورو خلکو په کارونو د علمي انتقاد ازادي؛

دوويشتمه فقره :

په تخصصي او اړوند برخو کې د ابتکاراتو او نوښتونو د طرحو د ارايه کولو ازادي .

درويشتمه فقره :

نورې ازادۍ چې له قوانينو، طرحو، مقرراتو او طرزالعملونو سره په ټکر کې نه وي.

څلورويشتمه فقره :

اطلاعاتو ته د لاسرسي قانون له مخې اطلاعاتو ته د لاسرسي حق.

پنځه ويستمه فقره :

- د کار قرارداد او د اړتيا په صورت کې د حادثې کتاب ته د لاسرسي حق.

پنځمه ماده :

دمحصليينو ازادي:

لمړۍ فقره : د رشتي غوره کولو او د کريډيټ لايحې سره سم د نصاب غوره کولو کې آزادي.

دوهمه فقره : له اسلامي او ملي ارزښتونو سره سم د مونوگراف او څېړني په انتخاب کې ازادي.

درېيمه فقره : د مؤسسې د پاليسيو په رڼا کې د محصليينو په اتحاديو ، غونډو او ضرورت اړوند کمیټو کې د گډون ازادي.

څلورمه فقره : د علمي اصولو پراساس د نورو نظرونو باندې د انتقاد کولو آزادي.

پنځمه فقره : د نظم او انضباط په کميټه کې د محصليينو د استازي غړيتوب او د اشتراک حق.

شپږمه فقره : د استادانو او د مؤسسې د کارکوونکو پر کړنو د علمي نقد او نظر څرگندولو حق.

اوومه فقره : د استادانو او کارمندانو په مختلفو ارزونو کې د گډون حق.

اتمه فقره : د ازموينې د مقرراتو سره سم د وروستي ازموينې نمو ته د تجديد نظر حق .

نهمه فقره : د محصليينو لپاره د پوهنتون ټولو اسانتياوو ته د مساوي لاسرسي حق

لسمه فقره : د مؤسسې په ستراتيژيکو پلانونو او نورو پروگرامونو کې د نظر څرگندولو حق.

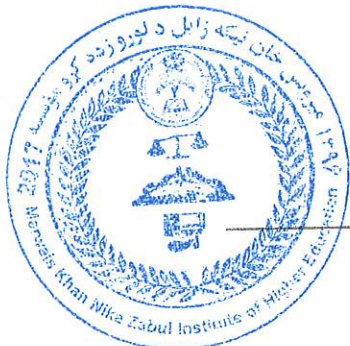
يوولسمه فقره : د علمي څېړنو په کميټه کې د گډون او د علمي - څېړنيزو چارو په اړه د نظر څرگندولو حق.

دوولسمه فقره :- د مؤسسې د لوايحو او قوانينو مطابق د علمي غړي په حيث باندې ټولو اړوند اسنادو او مدارکو ته د لاس رسۍ حق.

ديارلسمه فقره: د تحصيل د دورې په جريان کې نمراتو ته د لاسرسي حق.

څوارلسمه فقره : تعليمي ريكاردونو ته د لاسرسي حق او د تعليمي سندونو او کاري تصديق ترلاسه کولو حق.

پنځلسمه فقره : د مؤسسې په کچه د صنفې کميټې د غړيتوب حق.

شپږمه ماده :

د دې پالیسي د احکامو سره د نه عمل کولو پایلې:

لمړۍ فقره: د پوهنتون د ټولو علمي کارکوونکو او محصلینو لخوا له قوانینو، طرز العملونو، لایحو او پالیسیو څخه هر ډول سرغړونې به د اړوند قانوني اسنادو سره سم و څېړل شي او مجرم ته به د هغه د عمل مطابق سزا ورکول شي.

دوهمه فقره: که د دې کړنلارې د احکامو څخه سرغړونه وشي او د مجرم لپاره مجازات په نورو قانوني اسنادو کې ذکر شوي نه وي د سرغړونې د اندازې سره سم لاندې تصمیم نیول کېږي:

- شفاهي توصیه
- لیکلي توصیه
- شفاهي خبرداری
- لیکلي خبرداری
- لنډ مهال کسر معاش تر پنځو ورځو پورې (د پوهنتون د علمي کارمندانو لپاره)
- اوږدمهال کسر معاش تر لسو ورځو پورې (د پوهنتون د علمي کارمندانو لپاره)
- د اعظمي څلورو ورځو لپاره لنډ مهاله گوښه کول (د محصلینو لپاره)
- د بېلې ادارې ته اجباري لېږد (د محصلینو لپاره)

د زابل د لوړو زده کړو مؤسسي د علمي ازادۍ تصویب:

دغه پالیسي د میرویس خان نیکه زابل د لوړو زده کړو مؤسسي د علمي شوری په (۳) گڼه پروتوکول کې په ۱۴۰۵/۱۲/۲۴ نیټه باندې په اتو (۸) صفحو، شپږو (۶) مادو او پنځه څلویشت (۴۵) فقرو کې د رایو په اکثریت سره تائید ده.

زابل د لوړو زده کړو مؤسسي د علمي ازادۍ تصویب

